
Comhairle Siorrachd Rinn Friù

DREACHD PLANA GÀIDHLIG

2022-2027

Chaidh am plana seo ullachadh fo earrann 3 de dh' Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 agus chaidh aontachadh le Bòrd na Gàidhlig air [ceann-latha aonta]

Ro-ràdh

Tha Plana Gàidhlig Siorrachd Rinn Friù 2022-2027 a' cur an cèill ar n-amasan a thaobh na Gàidhlig airson nan còig bliadhna ri thighinn. Tha am Plana a' sealltainn nan gnìomhan a ghabhas sinn gus a' Ghàidhlig a bhrosnachadh is a leasachadh agus gus a h-aithneachadh mar chànan oifigeil na h-Alba le co-ionannachd spèis leis a' Bheurla.

Tha Siorrachd Rinn Friù moiteil às an dualchas chultarach bheairteach aige. Tha an caractar agus fèin-aithne air leth againn aig cridhe nan amasan againn a bhith a' neartachadh nan coimhearsnachdan againn agus a bhith ag àrdachadh na tha sinn a' tabhainn mar àite airson a bhith a' fuireach, ag obair, a' tasgadh agus ag ionnsachadh agus tha a' Ghàidhlig na phàirt chudromach de seo, agus tha sinn a' cur luach air a' bheairteas a thig bho bhith a' freumhachadh na Gàidhlig barrachd sna coimhearsnachdan againn. Bidh sinn a' stiùireadh le eisimpleir, agus a' co-obrachadh leis an luchd-ùidh againn gus an tairgse Ghàidhlig againn a leasachadh, a libhrigeadh agus gus ionnsachadh bho seo. Cuidichidh seo sinn le bhith ag amas air na tha cudromach do na coimhearsnachdan againn, a' toirt seachad chothroman aig an àm cheart agus anns na dòighean ceart. Cuidichidh an dòigh-obrach sheasmhach seo sinn gus a' Ghàidhlig a ghleidheadh ann an Siorrachd Rinn Friù san àm ri teachd agus gus cuideachadh le fàs a' chànan.

Tha sinn ag aontachadh ri prìomhachasan Plana Nàiseanta na Gàidhlig agus tha sinn a' cur luach air ar dleastanas a bhith a' cur ri togail, cleachdadh agus inbhe na Gàidhlig gu h-ionadail.

Clàr-innse

1. RO-RÀDH

TUAIRISGEUL AIR COMHAIRLE SIORRACHD RINN FRIÙ

'S e ùghdarras ionadail de mheud meadhanach a th' ann an Comhairle Siorrachd Rinn Friù a tha stèidhichte ann an Alba an iar agus a tha a' frithealadh sluaigh de mu 179,000. Tha uallach air a' Chomhairle airson a bhith a' toirt seachad raon de sheirbheisean poblach a' gabhail a-steach foghlam, cùram sòisealta, taigheadas, rathaidean agus ath-chuairteachadh. Tha a' Chomhairle 270 cilemeatair ceàrnagach de mheud, le measgachadh de bhailtean-mòra soirbheachail, bailtean-beaga beòthail, agus bailtean dùthchail. Tha gnìomhachas is malairt fallain san sgìre, le leasachaidhean leantainneach air bun-structar ionadail gus taic a chumail ri saothrachadh adhartach. Tha dualchas togte agus cultarail beairteach aig an sgìre cuideachd, le gu leòr chomharran-tìre sònraichte agus raointean fosgailte a tha a' cumail taic ri gnìomhachas turasachd làidir.

Tha Prìomh Oifis Comhairle Siorrachd Rinn Friù stèidhichte ann am Pàislig, am baile as motha ann an Siorrachd Rinn Friù. Tha mu 8500 luchd-obrach aig a' Chomhairle agus 's i fear de na fastaichean as motha san sgìre.

Tha 43 buill thaghte aig Comhairle Siorrachd Rinn Friù a tha a' riochdachadh 12 uàrdan-taghadh ioma-bhall, le 3 no 4 chomhairlichean aig gach uàrd. Bidh Comhairle Siorrachd Rinn Friù a' coileanadh nan dleastanasan aice tro bhith a' roinn rianachd nan seirbheisean eadar ghrunn Bhòrd Poileasaidh.

Gheibhear tuilleadh fiosrachaidh mu Chomhairle Siorrachd Rinn Friù agus mun sgìre aice air www.renfrewshire.gov.uk

PRÌOMHACHASAN NA COMHAIRLE

Tha prìomhachasan Chomhairle Siorrachd Rinn Friù air am foillseachadh ann am Plana na Comhairle. Tha am Plana làithreach a' ruith bho 2017-2022, agus a' comharrachadh nan còig builean ro-innleachdail a leanas:

- Ag ath-dhealbhadh ar n-àite, ar n-eaconamaidh, agus ar n-àm ri teachd
- A' togail choimhearsnachdan làidir, sàbhailte agus seasmhach
- A' cur aghaidh ri neo-ionannachd, a' dèanamh cinnteach gu bheil cothroman ann do na h-uile
- A' cruthachadh Siorrachd Rinn Friù sheasmhach às an gabh a h-uile duine tlachd

- Ag obair còmhla gus builean a leasachadh

Tha prìomhachasan sònraichte aig a’ Chomhairle co-cheangailte ri Pròiseactan Cùmhnant a’ Bhaile airson Siorrachd Rinn Friù, ri ar prògram ath-nuadhachaidh nas fharsainge, agus ri bhith a’ dèiligeadh ri bochdainn chloinne, le gach fear dhiubh sin a’ faighinn taic bho cheumannan cuimsichte a bharrachd air an fheadhainn a th’ ann am Plana na Comhairle.

A’ GHÀIDHLIG TAOBH A-STAIGH COMHAIRLE RINN FRIÙ

Is e Cunntas-sluaigh 2011 an sealladh as ùire a th’ againn air sgilean Gàidhlig ann an coimhearsnachdan Siorrachd Rinn Friù. Tha an Cunntas-sluaigh a’ sealltainn gu bheil àireamh bheag de luchd-còmhnaidh ann an Siorrachd Rinn Friù le sgilean Gàidhlig, leis an àireamh dhaoine a tha a’ tuigsinn, a’ bruidhinn, a’ leughadh, no a’ sgrìobhadh na Gàidhlig air dol sìos anns na bliadhnaichean mu dheireadh, bho 1837 ann an 2001 gu 1586 ann an 2011. Ach tha dà fhigear a tha a’ dol an aghaidh an treind seo. Chaidh an fheadhainn a tha "a’ bruidhinn, a’ leughadh agus a’ sgrìobhadh Gàidhlig" agus "an fheadhainn a bhruidhneas ach nach leugh no sgrìobh Gàidhlig" suas le dithis agus le sia duine deug. Tha coimhearsnachd Ghàidhlig bheag aig Siorrachd Rinn Friù, ach tha sinn dealasach a thaobh taic sheasmhach agus cothroman ionnsachaidh a thoirt seachad a rèir am feumalachdan agus am miannan. Bheir toraidhean Cunntas-sluaigh 2022 cothrom dhuinn ath-sgrùdadh a dhèanamh air na h-àireamhan sin agus tuigse fhaighinn air buaidh na h-obrach a rinneadh sna beagan bhliadhnaichean mu dheireadh gus solar Gàidhlig a neartachadh.

Tha a’ Chomhairle agus na com-pàirtichean againn soirbheachail ann a bhith a’ libhrigeadh phrògraman thachartasan cultarach, a’ co-obrachadh le buidhnean agus comainn gus ìomhaigh Siorrachd Rinn Friù agus ar tairgse do luchd-tadhail a thogail. Far an gabhadh e dèanamh, tha sinn air feuchainn ri solar Gàidhlig a thoirt a-steach, leithid ceòl Gàidhlig a thoirt a-steach dhan fhèis ciùil cunbhalach againn *Sprea*. Bidh sinn cuideachd a’ cumail taic ri buidhnean a tha airson a’ Ghàidhlig a thoirt air adhart gu h-ionadail, a’ cleachdadh an cuid eòlais gus fìor chothroman ionnsachaidh is leasachaidh a thoirt seachad.

Tha Siorrachd Rinn Friù mar chomhairle gu daingeann airson cothroman air foghlam Gàidhlig a thoirt do mhuinntir an àite agus airson daoine a tha ag iarraidh seo san àm ri teachd. Bidh Foghlam Bun-sgoile tro Mheadhan na Gàidhlig air a libhrigeadh bhon Lùnastal 2022, a’ toirt cothrom do sgoilearan a tha a’ tòiseachadh ann am bun-sgoil 1 cothrom fhaighinn air solar ionadail ann an ionad sònraichte. Cuideachd, tha grunn sgoilearan à Siorrachd Rinn Friù a’ dèanamh Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig (FtG) ann an sgoiltean ann an ùghdarrasan eile faisg air làimh. Tha e coltach gun lùghdaich iarrtas airson foghlam ann an ùghdarrasan eile faisg air làimh le tide às dèidh dhan t-solar aig Siorrachd Rinn Friù a bhith air a stèidheachadh. Tha FtG a’ leantainn “Curraicealam airson Sàr-mhathais” mar a tha sgoiltean eile na h-Alba. ’S e an t-eadar-dhealachadh gu bheil a’ teagasg tron Ghàidhlig. Tha a’ Ghàidhlig ga cleachdadh airson an ionnsachaidh is teagaisg air fad sa chiad 2 bhliadhna sa bhun-sgoil, agus thathar a’ toirt a-steach na Beurla airson leughadh is sgrìobhadh bho chlas 3 a-mach. San Àrd-sgoil, tha a’ Ghàidhlig ga cleachdadh airson teagasg is ionnsachadh airson an uiread sa ghabhas de chuspairean.

ACHD NA GÀIDHLIG (ALBA) 2005

Chaidh Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 aontachadh le Pàrlamaid na h-Alba gus inbhe na Gàidhlig a dhaingneachadh mar chànan oifigeil ann an Alba aig a bheil spèis cho-ionann ris a' Bheurla.

'S e fear de na prìomh fheartan ann an Achd 2005 gu bheil ullachadh ann a tha a' toirt comas do Bhòrd na Gàidhlig toirt air ùghdarras poblach Plana Gàidhlig ullachadh. Chaidh an t-ullachadh seo a chur ann gus dèanamh cinnteach gun dèan an roinn phoblach ann an Alba oidhirp gus an seas a' Ghàidhlig, le bhith a' togail inbhe is ìomhaigh na Gàidhlig agus le bhith a' cruthachadh chothroman practaigeach gus a cleachdadh.

Is e an sgrìobhainn seo Plana Gàidhlig Comhairle Siorrachd Rinn Friù a chaidh a dheasachadh taobh a-staigh frèam Achd na Gàidhlig (Alba) 2005. Tha e a' cur an cèill mar a chleachdas sinn Gàidhlig san obair againn agus mar a nì sinn cleachdadh na Gàidhlig comasach nuair a bhios sinn a' conaltradh ris a' phoball is ris na prìomh chom-pàirtichean againn, agus mar a bhrosnaicheas agus a leasaicheas sinn a' Ghàidhlig.

Thathar air Plana Gàidhlig Siorrachd Rinn Friù a chur ri chèile a rèir nan slatan-tomhais reachdail ann an Achd 2005, le mothachadh air Plana Nàiseanta na Gàidhlig is air an Stiùireadh air Deasachadh Phlanaichean Gàidhlig.

PLANA NÀISEANTA GÀIDHLIG AN GNÌOMH

Tha taic Comhairle Rinn Friù ri amas Plana Nàiseanta na Gàidhlig, 2018-23 "gun tèid a' Ghàidhlig a chleachdadh nas trice, le barrachd dhaoine ann am barrachd shuidheachaidhean".

Tha sinn airson an t-amas seo a choileanadh tro bhith a' cur fòcas air obair anns na trì prìomhachasan seo:-

- A' meudachadh cleachdadh na Gàidhlig taobh a-staigh na buidhne againn agus a' brosnachadh barrachd dhaoine gus a' Ghàidhlig a chleachdadh nas trice nuair a bhios iad a' conaltradh leinn
- A' cur ris na cothroman aig daoine a bhith ag ionnsachadh na Gàidhlig mar phàirt den obair làitheil againn
- A' brosnachadh ìomhaigh fhàbharach dhan Ghàidhlig far an gabh seo dèanamh mar phàirt den obair làitheil againn mar bhuidheann

IN-SGRÙDADH AIR COMAS CÀNAIN

Cumaidh Comhairle Siorrachd Rinn Friù oirre a' dèanamh ath-sgrùdadh air an dàta a tha ri fhaotainn gus tuigse fhaighinn air na sgilean Gàidhlig a tha taobh a-staigh an ùghdarras. Far a bheil e ìomchaidh cuiridh sinn ri seo leis na sgrùdaidhean comais againn fhèin gus

feumalachdan ionadail a chomharrachadh agus gus na gnìomhan a tha san amharc againn ùrachadh. Cuiridh am fiosrachadh seo ris a’ Phlana seo agus bidh e ri fhaighinn gu poblach.

CO-CHOMHAIRLEACHADH AIR AN DREACHD PLANA GÀIDHLIG

A rèir Achd 2005, feumaidh Comhairle Rinn Friù co-chomhairle poblach a chumail air an dreachd Plana Gàidhlig mus tèid a chur gu Bòrd na Gàidhlig. Tha an riatanas seo ga choileanadh, agus tha a’ Chomhairle a’ cumail co-chomhairle sia-seachdainean gus beachdan dhaoine aig a bheil ùidh anns na planaichean againn a thaobh cleachdadh, ionnsachadh agus adhartachadh na Gàidhlig ann an Siorrachd Rinn Friù a shireadh. Gheibhear beachdan tro ghnìomhachd conaltraidh air-loidhne agus aghaidh ri aghaidh, le toraidhean a’ cuideachadh gus a’ cumadh a thoirt an dreach mu dheireadh mus tèid a chur a-steach.

2. PRÌOMH PHRIONNSABALAN

Tha còig prìomh phrionnsabalan mar bhunait ri Plana Gàidhlig Chomhairle Siorrachd Rinn Friù: co-ionannachd spèis, tairgse ghnìomhach, àbhaisteachadh, treas phàrtaidhean agus pàrantachd chorpóra. Tha an earrann a leanas a’ comharrachadh ar dealas do na prionnsabalan sin agus mar a thèid an cur an sàs tron Phlana agus tro na gnìomhan againn co-cheangailte ris.

SPÈIS CHO-IONANN

Fo Achd na Gàidhlig 2005, tha Bòrd na Gàidhlig ag amas air inbhe na Gàidhlig a dhaingneachadh mar chànan oifigeil ann an Alba aig a bheil spèis cho-ionann ris a’ Bheurla agus a’ leantainn air seo, tha am Bòrd an dùil gun seall ùghdarrasan poblach anns na planaichean aca, mar a thèid am prionnsabal a choileanadh agus a chumail suas san obair acasan.

Nì Comhairle Siorrachd Rinn Friù cinnteach, far a bheil Gàidhlig mar phàirt den obair is de na seirbheisean againn, gu bheil iad aig an aon ìre agus càileachd ris an fheadhainn a bheir sinn seachad sa Bheurla.

TAIRGSE GHNÌOMHACH

Bidh Comhairle Siorrachd Rinn Friù a’ tairgsinn nan seirbheisean Gàidhlig againn gu gnìomhach dhan luchd-obrach againn agus dhan phoball. Le seo tha sinn a’ ciallachadh gu bheil seirbheisean Gàidhlig na Comhairle follaiseach agus ruigsinneach do luchd-cleachdaidh na Gàidhlig a tha iad fhèin air am brosnachadh gu gnìomhach gus an cleachdadh.

Bheir an dòigh obrach seo an t-uallach air falbh bhon neach fa leth a bhith ag iarraidh na seirbheis agus bheir e misneachd do luchd na Gàidhlig gun tèid na feumalachdan aca a choileanadh mas e sin a thaghas iad.

Nì sinn cinnteach gu bheil na seirbheisean Gàidhlig againn a cheart cho ruigsinneach ris na seirbheisean Beurla againn.

ÀBHAISTEACHADH

Nì Comhairle Rinn Friù a dìcheall gus dèanamh cinnteach gu bheil cothroman aig a' phoball agus aig an luchd-obrach againn gus Gàidhlig a chleachdadh air an àbhaisteachadh, a' cumail taic ri amas Plana Nàiseanta na Gàidhlig 2018-23 gum bi a' Ghàidhlig air a cleachdadh nas trice, le barrachd dhaoine agus ann an raon nas fharsainghe de shuidheachaidhean.

TREAS-PHÀRTAIDHEAN

Far a bheil e iomchaidh, bidh Comhairle Siorrachd Rinn Friù a' sireadh taic bho Bhuidhnean Leth-eisimeileach agus cunnadairean eile gus cuideachadh le lìbhrigeadh Plana Gàidhlig an ùghdarrais phoblaich.

PÀRANTAN CORPORRA

Bidh Comhairle Siorrachd Rinn Friù a' coileanadh a dleastanasan mar Phàrant Corporra agus cumaidh i oirre a' dèanamh cinnteach gum faigh clann agus daoine òga aig a bheil eòlas air cùram agus luchd-fàgail cùraim taic agus stiùireadh a rèir am feumalachdan cànan is conaltraidh, a' gabhail a-steach luchd-cleachdaidh na Gàidhlig.

3. GEALLTANASAN A' PHLANA

AMASAN ÀRD-ÌRE

Chaidh Amasan Àrd-ìre Chomhairle Siorrachd Rinn Friù a cho-chruthachadh le taic bho Bhòrd na Gàidhlig.

Tha na h-amasan àrd-ìre a' comharrachadh ghnìomhan ro-innleachdail, dlùth-cheangailte ri Plana Nàiseanta na Gàidhlig 2018-23. Tha iad stèidhichte timcheall air na trì cinn ann am Plana Nàiseanta na Gàidhlig:

- A' toirt fàs air cleachdadh na Gàidhlig
- A' toirt fàs air ionnsachadh na Gàidhlig
- A' cur deagh ìomhaigh air adhart airson na Gàidhlig

Tha na gealltanasan a tha air am mìneachadh gu h-ìosal nam prìomh phàirt de mheasadh foirmeil agus tha iad air an cleachdadh mar bhunait gus coileanadh agus buaidh a thomhas.

A' CUR RI CLEACHDADH NA GÀIDHLIG

Amas Àrd-ìre	Brosnaich cleachdadh na Gàidhlig ann an conaltradh eadar am poball agus a' Chomhairle agus taobh a-staigh na coimhearsnachd far a bheil sin iomchaidh.
Buil a tha air a mholadh	Tha a' coimhearsnachd Ghàidhlig againn mothachail air farsaingeachd solar Gàidhlig na Comhairle agus tuigidh iad mar a gheibh iad cothrom/com-pàirt a ghabhail ann.
Cleachdadh làithreach	Tha ullachadh an sàs airson seirbheisean eadar-mhìneachaidh agus eadar-theangachaidh do luchd-cleachdaidh aig nach eil Beurla.
Gnìomhan a dhìth	Dòigh-obrach for-ghnìomhach a bhith againn gus susbaint Ghàidhlig iomchaidh a bhrosnachadh ann an dòigh a tha ruigsinneach do na coimhearsnachdan againn.
Ceann-latha targaid	Gu bhith air a dhearbhadh nuair a thèid am plana aontachadh

Dleastanas	Seirbheis an Àrd-oifigeir
------------	---------------------------

A' TOIRT FÀS AIR IONNSACHADH NA GÀIDHLIG

Amas Àrd-ìre	Cumaidh sinn oirnn a' brosnachadh com-pàirt ann an ionnsachadh na Gàidhlig aig gach ìre, bho thràth-bhliadhnaichean gu foghlam inbheach.
Buil a tha air a mholadh	Tha cothroman ionnsachaidh Gàidhlig gam brosnachadh gu gnìomhach nar coimhearsnachdan agus bidh fiosrachadh ri fhaotainn gus taic a thoirt dhaibhsan a tha airson pàirt a ghabhail.
Cleachdadh làithreach	Tha uallach air luchd-ùidh fa leth gus gnìomhan fa leth a bhrosnachadh.
Gnìomhan a dhìth	Meudaich ruigsinneachd agus mothachadh air cothroman ionnsachaidh tro cho-obrachadh, sanasachd agus co-roinn fiosrachaidh nas fheàrr.
Ceann-latha targaid	Gu bhith air a dhearbhadh nuair a thèid am plana aontachadh
Dleastanas	Ceannard an Fhoghlaim

Amas Àrd-ìre	Gabh os làimh an dleastanas fo Achd an Fhoghlaim (Alba) 2016 a bhith a' brosnachadh agus a' toirt taic, mar a bhios iomchaidh, do dh'fhoghlam tro mheadhan na Gàidhlig agus foghlam luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig do luchd-còmhnaidh Comhairle Siorrachd Rinn Friù.
Buil a tha air a mholadh	Tha làn fhios aig teaghlaichean mu na roghainnean agus na cothroman aca a thaobh foghlam tro mheadhan na Gàidhlig agus foghlam luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig.
Cleachdadh làithreach	Tha fios mu Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig ga thoirt do phàrantan agus luchd-cùraim tro phròiseas clàraidh BS1 agus tro làrach-lìn na Comhairle.
Gnìomhan a dhìth	Dèan conaltradh le teaghlaichean agus dèan measadh air ruigsinneachd agus càileachd conaltraidh a thaobh FtG, a' gabhail a-steach fios air ais far a bheil sin iomchaidh gus am pròiseas seo a neartachadh.
Ceann-latha targaid	Gu bhith air a dhearbhadh nuair a thèid am plana aontachadh
Dleastanas	Ceannard an Fhoghlaim

Amas Àrd-ìre	Cumaidh sinn oirnn a’ toirt fios do phàrantan gu bheil còir aca foghlam tro mheadhan na Gàidhlig iarraidh airson an cuid chloinne.
Buil a tha air a mholadh	Tha làn fhios aig pàrantan/luchd-cùraim mun chòir aca foghlam tro mheadhan na Gàidhlig iarraidh, mu na roghainnean a tha rim faighinn agus mun phròiseas gus sin a dhèanamh.
Cleachdadh làithreach	(Pròiseas airson clàradh airson solar taobh a-muigh an ùghdarras) Faodaidh teaghlaichean iarraidh gun dèan a’ Chomhairle ath-sgrùdadh air an fheum air solar Foghlam Bun-sgoile tro Mheadhan na Gàidhlig.
Gnìomhan a dhìth	Dèan conaltradh le pàrantan/luchd-cùraim gus an ìre mothachaidh aca a thomhas agus gnìomhan a chomharrachadh gus seo a neartachadh.
Ceann-latha targaid	Gu bhith air a dhearbhadh nuair a thèid am plana aontachadh
Dleastanas	Ceannard an Fhoghlaim

Amas Àrd-ìre	
Buil a tha air a mholadh	Tha iarrtas airson Foghlam Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig air a thomhas, agus tha cothroman co-rèireach air an comharrachadh, an coimeas ris a’ chomas agus na goireasan a tha rim faighinn.
Cleachdadh làithreach	Chan eil foghlam luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig ga thabhann an-dràsta
Gnìomhan a dhìth	Dèan conaltradh le sgoiltean gus iarrtas a mheasadh agus obraich le com-pàirtichean gus a h-uile cothrom iomchaidh a chomharrachadh.
Ceann-latha targaid	Gu bhith air a dhearbhadh nuair a thèid am plana aontachadh
Dleastanas	Ceannard an Fhoghlaim

Amas Àrd-ìre	Brosnaich Mòd Nàiseanta Phàislig 2023.
Buil a tha air a mholadh	Thèid am Mòd Nàiseanta Rìoghail a bhrosnachadh do luchd-èisteachd ùr agus làithreach. Bidh luchd-tadhail air an tàladh gu tachartasan a' Mhòid bho air feadh na h-Alba. Thèid mothachadh ionadail air a' Ghàidhlig, a cultar agus dualchas na Gàidhlig àrdachadh.
Cleachdadh làithreach	Tha tachartasan Gàidhlig mar phàirt de phrògram thachartasan bliadhnaile na comhairle, a tha air a mhargaidheachd gu h-ionadail agus gu nàiseanta. Tha seo a' gabhail a-steach taic agus brosnachadh dhan fhèis Ghàidhlig bhliadhnaile ann am Pàislig – Fèis Phàislig.
Gnìomhan a dhìth	Cruthaich agus lìbhrig iomairt margaidheachd is mheadhanan amalaichte Mòd 2023, ann an com-pàirteachas leis a' Chomunn; Cuir air bhog làrach-lìn Mòd Phàislig; Stiùirich reic thiogaidean is phrògraman a' Mhòid; Cuir an sàs èideadh agus branndadh baile agus fàilte air aoi ghean; Cuir air dòigh lomall a' Mhòid agus Prògram Lomall a' Mhòid
Ceann-latha targaid	An Dàmhair 2022 - an Dàmhair 2023
Dleastanas	Ceannard Margaidheachd is Conaltraidh

A' CUR DEAGH ÌOMHAIGH AIR ADHART AIRSON NA GÀIDHLIG

Amas Àrd-ìre	Obraich gu dlùth le comataidh ionadail a' Mhòid Nàiseanta gus cothroman a bhrosnachadh gus Gàidhlig ionnsachadh agus a chleachdadh ron Mhòd Nàiseanta ann an 2023 agus mar dhìleab às dèidh làimh.
Buil a tha air a mholadh	Barrachd mothachaidh air luach na Gàidhlig agus a cultar
Cleachdadh làithreach	Buidheann co-òrdanachaidh ionadail air a stèidheachadh ann an 2017 gus taic a chumail ri cruthachadh tairgse a' Mhòid. Lean a' Bhuidheann Co-òrdanachaidh Ionadail a' coinneachadh gus an do thòisich galar lèir-sgaoilte COVID-19. Thèid an LOC ath-ghairm as t-Fhoghar
Gnìomhan a dhìth	Tha dreuchd agus raon-ùghdarras nan Comataidhean Co-òrdanachaidh Ionadail ag atharrachadh, Sgioba nan Tachartasan gu bhith a' coinneachadh leis a' Chomann gus na h-atharrachaidhean sin a thuigsinn mus tèid a' bhuidheann ath-ghairm agus ballrachd ùrachadh.
Ceann-latha targaid	Gu bhith air a dhearbhadh nuair a thèid am plana aontachadh
Dleastanas	Manaidsear nan Tachartasan

AMASAN SEIRBHEISEAN CORPORRA

Tha na h-Amasan Seirbheis Corporra a leanas air an suidheachadh le Bòrd na Gàidhlig agus feumaidh iad a bhith nam pàirt de Phlana Gàidhlig Siorrachd Rinn Friù.

Tha prìomh àite aig na h-amasan sin cuideachd ann an sgrùdadh agus lèirmheas, agus feumaidh a' Chomhairle nochdadh gu bheil adhartas ann mean air mhean thar ùine le sùil ris na builean a thathar ag iarraidh a choileanadh.

INBHE

Buil a thathar ag iarraidh	Suaicheantas agus brannd Amas an suaicheantas corporra agus am branndadh a thoirt seachad an dà chuid ann an Gàidhlig agus Beurla aig a' chiad chothrom agus mar phàirt de phròiseas ùrachaidh sam bith.
Cleachdadh làithreach	Chan eil suaicheantas agus/no branndadh Gàidhlig aig Comhairle Siorrachd Rinn Friù aig an àm seo.
Gnìomhan a dhìth	Beachdaich air na buannachdan bho bhith a' cruthachadh suaicheantas agus branndadh Gàidhlig mar phàirt de phròiseas ùrachaidh sam bith.
Ceann-latha targaid	Gu bhith air a dhearbhadh nuair a thèid am plana aontachadh
Dleastanas	

Buil a thathar ag iarraidh	Soidhnichean Bidh soidhnichean follaiseach a' gabhail a-steach Gàidhlig agus Beurla mar phàirt de phròiseas ùrachaidh sam bith.
----------------------------	---

Cleachdadh làithreach	Cha bhi Comhairle Siorrachd Rinn Friù a’ beachdachadh gu cunbhalach air buannachdan shoidhnichean Gàidhlig.
Gnìomhan a dhìth	Bithear a’ beachdachadh gu gnìomhach air soidhnichean Gàidhlig far a bheil fianais ann gu bheil buannachd ann.
Ceann-latha targaid	Gu bhith air a dhearbhadh nuair a thèid am plana aontachadh
Dleastanas	Ri dhearbhadh

CONALTRADH LEIS A’ PHOBALL

Buil a thathar ag iarraidh	Brosnachadh Teachdaireachd bhrosnachail gu bheilear daonnan a’ cur fàilte air conaltradh bhon phoball anns a’ Ghàidhlig.
Cleachdadh làithreach	Tha cleachdadh làithreach a’ coileanadh na builean gu h-àrd.
Gnìomhan a dhìth	Cùm an dòigh-obrach làithreach.
Ceann-latha targaid	Leantainneach.
Dleastanas	

Buil a thathar ag iarraidh	Conaltradh sgrìobhte Bithear daonnan a’ gabhail ri Conaltradh sgrìobhte sa Ghàidhlig (post, post-d agus meadhanan sòisealta) agus bheirear seachad freagairtean sa Ghàidhlig a rèir a’ phoileasaidh choitchinn.
Cleachdadh làithreach	Tha cleachdadh làithreach a’ coileanadh na buil gu h-àrd.
Gnìomhan a dhìth	Cùm an dòigh-obrach làithreach.
Ceann-latha targaid	Leantainneach.
Dleastanas	

Buil a thathar ag iarraidh	Fàilteachas is fòn Far am bi e comasach do luchd-obrach le Gàidhlig an t-seirbheis seo a thoirt seachad, thèid taic a chumail riutha gus seo a dhèanamh agus thèid an t-seirbheis a bhrosnachadh dhan phoball.
Cleachdadh làithreach	Tha luchd-obrach le Gàidhlig a’ faighinn taic gus an t-seirbheis seo a thoirt dhan phoball.
Gnìomhan a dhìth	Cùm an dòigh-obrach làithreach.
Ceann-latha targaid	Leantainneach.
Dleastanas	

Buil a thathar ag iarraidh	Coinneamhan poblach Tha cothroman gus coinneamhan poblach a chumail gu dà-chànanach no sa Ghàidhlig gan sireadh agus gam brosnachadh gu cunbhalach.
Cleachdadh làithreach	Thathas a’ gabhail ri prionnsabalan co-ionannachd is iomadachd agus tha cùisean co-cheangailte ri coinneamhan dà-chànanach air am measadh gach cùis ma seach.
Gnìomhan a dhìth	Brosnaich an roghainn gu gnìomhach gus coinneamhan poblach a chumail san dà chànan no sa Ghàidhlig far a bheil iad buailteach a bhith gu sònraichte iomchaidh dhan choimhearsnachd Ghàidhlig.
Ceann-latha targaid	Gu bhith air a dhearbhadh nuair a thèid am plana aontachadh.
Dleastanas	

FIOSRACHADH

Buil a thathar ag iarraidh	Fiosan Naidheachd Bithear a’ cuairteachadh fhiosan naidheachd àrd-inbhe agus a h-uile fios naidheachd co-cheangailte ri Gàidhlig an dà chuid sa Ghàidhlig agus sa Bheurla.
Cleachdadh làithreach	Chaidh fiosrachadh mu Ghàidhlig ann an sgoiltean a-mach sa Bheurla a-mhàin roimhe
Gnìomhan a dhìth	San àm ri teachd, bidh an t-susbaint uile mu Ghàidhlig ann an sgoiltean sa Ghàidhlig agus sa Bheurla
Ceann-latha targaid	An t-Ògmhios 2022
Dleastanas	

Buil a thathar ag iarraidh	Meadhanan Sòisealta Bithear a’ sgaoileadh fios gu cunbhalach tro mheadhanan sòisealta, air a stiùireadh leis an ìre de chleachdadh aig an àm seo agus den ìre a dh’fhaodadh a bhith ann san àm ri teachd.
Cleachdadh làithreach	Chaidh fiosrachadh mu Ghàidhlig ann an sgoiltean a-mach sa Bheurla a-mhàin roimhe
Gnìomhan a dhìth	San àm ri teachd, bidh an t-susbaint uile mu Ghàidhlig ann an sgoiltean sa Ghàidhlig agus sa Bheurla
Ceann-latha targaid	An t-Ògmhios 2022
Dleastanas	

Buil a thathar ag iarraidh	Làrach-lìn Bu chòir susbaint a bhith ri fhaighinn air làrach-lìn an ùghdarras phoblach, le cuideam air na duilleagan a dh'fhaodadh an àireamh as motha de dhaoine fhaicinn.
Cleachdadh làithreach	Tha an duilleag-lìn làithreach mun Ghàidhlig sna sgoiltean ri fhaighinn sa Bheurla.
Gnìomhan a dhìth	Ùraich am fiosrachadh air an duilleig mun Ghàidhlig sna sgoiltean agus cuir sa Ghàidhlig agus sa Bheurla e.
Ceann-latha targaid	An t-luchar 2022
Dleastanas	

Buil a thathar ag iarraidh	Foillseachaidhean Corporra Air an dèanamh ann an Gàidhlig is Beurla, le prìomhachas air an fheadhainn a dh'fhaodadh a bhith air an leughadh leis an àireimh as motha de dhaoine
Cleachdadh làithreach	Tha sgrìobhainnean rim faighinn ann an cànanan eile nuair a thèid seo iarraidh orra.
Gnìomhan a dhìth	Cùm an dòigh-obrach làithreach.
Ceann-latha targaid	Leantainneach
Dleastanas	Ri dhearbhadh

Buil a thathar ag iarraidh	Taisbeanaidhean Bu chòir coimhead air cothroman gus taisbeanaidhean poblach a libhrigeadh gu dà-chànanach no sa Ghàidhlig gu cunbhalach, le prìomhachas air a thoirt dhan fheadhainn leis a' bhuidhe as motha.
Cleachdadh làithreach	Tha cleachdadh làithreach a' coileanadh na buil gu h-àrd.
Gnìomhan a dhìth	Cùm an dòigh-obrach làithreach.
Ceann-latha targaid	Leantainneach.
Dleastanas	Ri dhearbhadh

LUCHD-OBACH

Buil a thathar ag iarraidh	In-sgrùdadh Dèan sgrùdadh de sgilean agus feumalachdan trèanaidh Gàidhlig taobh a-staigh na buidhne rè beatha gach plana.
Cleachdadh làithreach	Leasachadh na buidhne air a stiùireadh gu corporra. Feumalachdan trèanaidh luchd-obrach air an co-òrdanachadh aig ìre sgioba/seirbheis, a' gabhail a-steach

	trèanadh ann an sgilean Gàidhlig far a bheil sin iomchaidh dhan dreuchd.
Gnìomhan a dhìth	Feuch ri fiosrachadh in-sgrùdaidh ùrachadh aig ìre buidhne agus sgioba/luchd-obrach far a bheil sin iomchaidh dhan dreuchd. Cleachd lèirsinn eile a tha ri fhaighinn far a bheil e a' buntainn ri luchd-obrach Siorrachd Rinn Friù.
Ceann-latha targaid	Gu bhith air a dhearbhadh nuair a thèid am plana aontachadh.
Dleastanas	Ri dhearbhadh

Buil a thathar ag iarraidh	Inntrigeadh Bidh fios mu Phlana Ghàidhlig an ùghdarrais mar phàirt den inntrigeadh aig luchd-obrach ùra uile
Cleachdadh làithreach	Stuthan inntrigidh luchd-obrach gu bhith rim faighinn tro àrd-ùrlaran ionnsachaidh didseatach.
Gnìomhan a dhìth	Dèan cinnteach gu bheil stuthan a' comharrachadh a' Phlana Ghàidhlig.
Ceann-latha targaid	Gu bhith air a dhearbhadh nuair a thèid am plana aontachadh.
Dleastanas	Ri dhearbhadh

Buil a thathar ag iarraidh	Trèanadh cànan Trèanadh is leasachadh ann an sgilean Gàidhlig gu bhith air a thabhann dhan luchd-obrach, gu sònraichte a thaobh a bhith a' cur an gnìomh Plana Gàidhlig an ùghdarrais phoblaich.
Cleachdadh làithreach	Chan eil trèanadh is leasachadh gan thabhann dhan luchd-obrach aig an àm seo.
Gnìomhan a dhìth	Thèid cothroman trèanaidh is leasachaidh a thabhann do luchd-obrach a rèir toradh sgrùdaidh nan sgilean. Cumar taic ri iarrtasan ad hoc far a bheil seo iomchaidh dhan dreuchd
Ceann-latha targaid	Gu bhith air a dhearbhadh nuair a thèid am plana aontachadh.
Dleastanas	Ri dhearbhadh

Buil a thathar ag iarraidh	Trèanadh mothachaidh Trèanadh mothachaidh Gàidhlig gu bhith air a thabhann dhan luchd-obrach uile, le prìomhachas ga thoirt do stiùirichean, buill bhùird, comhairlichean agus luchd-obrach a tha a' dèiligeadh gu dìreach leis a' phoball.
Cleachdadh làithreach	Chan eil trèanadh mothachaidh ga thairgsinn an-dràsta.

Gnìomhan a dhìth	Thèid trèanadh mothachaidh a thabhann do luchd-obrach a rèir toradh an sgrùdaidh sgilean. Cumar taic ri iarrtasan ad hoc far a bheil seo iomchaidh dhan dreuchd
Ceann-latha targaid	Gu bhith air a dhearbhadh nuair a thèid am plana aontachadh.
Dleastanas	Ri dhearbhadh

Buil a thathar ag iarraidh	Fastadh Ag aithneachadh agus a' toirt spèis do sgilean Gàidhlig taobh a-staigh a' phròiseas fastaidh tron ùghdarras phoblach air fad.
Cleachdadh làithreach	Tha cleachdadh làithreach a' coileanadh na buil gu h-àrd.
Gnìomhan a dhìth	Cùm an dòigh-obrach làithreach.
Ceann-latha targaid	Leantainneach.
Dleastanas	Ri dhearbhadh

Buil a thathar ag iarraidh	Fastadh A' Ghàidhlig air a h-ainmeachadh mar sgil riatanach agus/no buannachdail ann an dealbhan-obrach gus am Plana Gàidhlig a libhrigeadh agus a rèir stiùireadh fastaidh Bhòrd na Gàidhlig.
Cleachdadh làithreach	'S ann air luchd-obrach air feadh na Comhairle a tha an dleastanas airson Plana Gàidhlig a libhrigeadh
Gnìomhan a dhìth	Ainmichidh dreuchd ùr sam bith a thèid a chruthachadh gus na gnìomhan co-cheangailte ris a' Phlana Ghàidhlig a libhrigeadh a' Ghàidhlig mar sgil riatanach agus/no ion-mhiannaichte.
Ceann-latha targaid	Leantainneach.
Dleastanas	Ri dhearbhadh

Buil a thathar ag iarraidh	Fastadh Sanasan obrach dà-chànanach no sa Ghàidhlig a-mhàin airson obraichean far a bheil Gàidhlig na sgil riatanach.
Cleachdadh làithreach	Tha cleachdadh làithreach a' coileanadh na buil gu h-àrd.
Gnìomhan a dhìth	Cùm an dòigh-obrach làithreach.
Ceann-latha targaid	Leantainneach.
Dleastanas	Ri dhearbhadh

CORPAS NA GÀIDHLIG

Buil a thathar ag iarraidh	Gnàthachas Litreachaidh na Gàidhlig Thèid an tionndadh as ùire de Ghnàthachas Litreachadh na Gàidhlig a leantainn anns gach nì sgrìobhte a nì an t-ùghdarras poblach.
Cleachdadh làithreach	Bidh stuthan Gàidhlig a nì Comhairle Siorrachd Rinn Friù a' cleachdadh nan Gnàthasan Litreachaidh Gàidhlig as ùire.
Gnìomhan a dhìth	Cùm an dòigh-obrach làithreach.
Ceann-latha targaid	Leantainneach.
Dleastanas	

Buil a thathar ag iarraidh	Ainmean-àite Bithear a' sireadh is a' leantainn comhairle air ainmean-àite Gàidhlig bho Ainmean-Àite na h-Alba.
Cleachdadh làithreach	Thèid beachdan Ainmean-Àite na h-Alba iarraidh mar a bhios iomchaidh
Gnìomhan a dhìth	Cùm an dòigh-obrach làithreach.
Ceann-latha targaid	Leantainneach.
Dleastanas	

4. FOILLSEACHADH A' PHLANA

FOILLSEACHADH AGUS SANASACHD A' PHLANA

Tha an earrann seo a' mìneachadh nan ceumannan a ghabhas Comhairle Siorrachd Rinn Friù agus am Plana fhoillseachadh agus a shanasachadh do luchd-ùidh a-staigh agus a-muigh. Cuiridh seo ri mothachadh air a' Phlana agus na gealltanasan a tha na lùib.

AIR AN TAOBH A-STAIGH

Thèid am Plana fhoillseachadh air làrach-lìn Chomhairle Siorrachd Rinn Friù. Bidh e a' dol le cruinneachadh de phrìomh sgrìobhainnean ro-innleachdail eile, a' daingneachadh ìomhaigh agus cudromachd a' Phlana. Bidh dòighean conaltraidh air an taobh a-staigh air an cleachdadh gus foillseachadh a' Phlana a chomharrachadh agus gus prìomhachasan agus gnìomhachd a tha gu bhith ann a chur am follais barrachd.

AIR AN TAOBH A-MUIGH

Thèid Plana Gàidhlig Comhairle Siorrachd Rinn Friù fhoillseachadh sa Ghàidhlig agus sa Bheurla air an làraich-lìn againn. A bharrachd air seo, nì sinn mar a leanas: -

- nì sinn sanasachd air a' phlana air diofar àrd-ùrlaran sna meadhanan sòisealta
- sgaoil lethbhreacan do bhuidhnean com-pàirteachaidh, a' mìneachadh an dleastanais aca ann an libhrigeadh a' phlana
- sgaoil lethbhreacan den phlana do phrìomh luchd-ùidh anns na roinnean poblach, prìobhaideach agus san treas roinn
- sgaoilidh sinn lethbhreacan den phlana do bhuidhnean Gàidhlig ìomchaidh agus do bhuidhnean eile aig a bheil ùidh anns a' chùis
- cuiridh sinn lethbhreacan pàipeir a-mach nuair a thèid sin iarraidh

5. GOIREASACHADH A' PHLANA

Bidh na cosgaisean co-cheangailte ri goireasachadh a' phlana seo air an àbhaisteachadh taobh a-staigh buidseatan na Comhairle a th' ann mar-thà. Thèid coimhead air cothroman maoineachaidh far a bheil iad a rèir prìomh ghnìomhachd a' Phlana. Thèid cuireadh a thoirt do luchd-ùidh luach a chur ris tro ghnìomhachd co-obrachail.

6 A' SGRÙDADH A' PHLANA

Thèid aithisg bhliadhnail a chur gu Bòrd na Gàidhlig agus bi i ri fhaighinn dhan phoball. Thèid a' chiad aithisg seo fhoillseachadh 12 mìosan às dèidh dhan Phlana a bhith air aontachadh.

7. AM PLANA GÀIDHLIG ANNS AN ÙGHDARRAS PHOBLACH

UALLACH AIRSON A' PHLANA AIR A' CHEANN THALL

Ri dhearbhadh.

UALLACH LÀITHEIL AIRSON A' PHLANA

Ri dhearbhadh.

BUIDHNEAN LETH-EISIMEILEACH IS TREAS PÀRTAIDHEAN

Co-roinnidh Comhairle Siorrachd Rinn Friù am Plana le OneRen agus cleachdaidh iad eòlas a thaobh gnìomhachd chultarach is cur-seachadan, agus far am b' urrainn seo cur ri geallaidhean a' Phlana. Bidh a' Chomhairle mothachail air na buannachdan a dh'fhaodadh a bhith ann tro na pròiseasan coimiseanaidh aice agus nì iad rannsachadh orra sin far a bheil sin iomchaidh.

